

ORTADOĞU GÜNDEMİ

30 Ocak - 5 Şubat 2023

2023

LEVANT GÜNDEMİ

Suriye

• Uluslararası Gündemde Suriye

ABD Merkez Kuvvetler Komutanlığı (CENTCOM) ocak ayında Suriye ve Irak'ta IŞİD'e yönelik 43 farklı ortak operasyon gerçekleştirildiğini, bu operasyonlarda 11 IŞİD'linin öldürüldüğünü 227'sinin ise yakalandığını belirtti. Bu ortak operasyonların 33'ü Irak'ta, 10'u ise Suriye'de gerçekleştirildi. CENTCOM Komutanı General Michael Erik Kurilla açıklamasında, "IŞİD sadece Irak ve Suriye'nin değil, bölgenin istikrar ve güvenliği için tehlike olmaya devam ediyor. Bu nedenle, ortaklarımızla beraber IŞİD'e karşı savaşmaya devam etmeliyiz" ifadelerini kullandı.¹

Rusya Dışişleri Bakanı Sergey Lavrov, İran'ın Türkiye ile Suriye arasındaki ilişkilerin iyileştirilmesi sürecine dâhil edilmesi konusunda anlaşmaya varıldığını bildirdi. Lavrov, bu yöndeki çalışmaları geliştirmeye hazır olduklarını vurgulayarak, "Türkiye-Suriye ilişkilerinin iyileşmesini teşvik etme yönünde ilerideki temaslara Rusya ve İran'ın eşlik etmesinin mantıklı olduğunu düşünüyorum. Süre ve belirli format üzerinde çalışmalar sürüyor. Adım adım ilerleme ve her adımın küçük de olsa somut sonuçlar getirmesi gerektiği konusunda anlayış var" ifadelerini kullandı.²

Irak Su Kaynakları Bakanı Awn Diyab Abdullah ve Suriye'nin Bağdat Büyükelçisi Satam Cadaan El Dandah, iki ülke arasında su ve su kaynakları alanında ortak iş birliğini geliştirme olasılıklarını görüştü. Büyükelçi El Dandah, görüşmede iki ülke arasındaki tarihî ilişkilerin ve kardeşlik bağlarının önemine ve bunların güvenlik, istikrar ve ülkenin çıkarlarına hizmet edecek şekilde geliştirilmesi üzerinde çalışılması gereğine odaklanıldığını belirtti.³

• Suriye Rejimi

Suriye İnsan Hakları Gözlemevinin (SOHR) aktardığı verilere göre, Esad rejimi Ocak 2023'te yedisi kadın on dördü de çocuk olmak üzere toplam 178 gözaltı/alıkoyma gerçekleştirdi. SOHR'a göre ekseriyetle kontrol noktaları üzerinde gerçekleşen ve rejim istihbarat unsurlarının ön planda yer aldığı bu gözaltı uygulamalarının hız kesmeden devam etmekte olduğu kaydedildi.⁴

Dera'nın doğusunda rejim kontrol noktasına kimliği belirsiz saldırganlar roketle saldırı düzenledi. Askerî güvenlik birimine bağlı unsurların konuşlu olduğu bölgede 1 rejim askeri

1 <https://www.rudaw.net/turkish/middleeast/03022023>

2 <https://turkish.aawsat.com/home/article/4130136/rusya-iran-turkiye-ile-suriye%20arasindaki-iliskilerin-iyilestirilmesi-surecine>

3 <https://sana.sy/tr/?p=272720>

4 <https://www.qasioun-news.com/ar/articles/260214/الشبكة-السورية-نظام-الاسد-اعتقل شخصاً في-كانون-الثاني>

ölürken birkaç rejim askerinin de yaralandığı rapor edildi. Yerel kaynaklar tarafından saldırının ardından rejim güçlerinin saldırının düzenlenmiş olabileceğini düşündükleri kimi noktalardaki sivillere ait evlere ateş açtıkları açıklandı.⁵

Suriye'nin başkenti Şam'a bağlı Beyt Cin kasabasında rejime bağlı askerî güvenlik birimi unsurlarıyla 4. Zırhlı Tümen arasında çatışma çıktı. Luay Kemal adında bir askerî güvenlik unsurunun 4. Zırhlı Tümen tarafından öldürülmesi üzerine çıktığı düşünülen çatışmada askerî güvenlik birimi bölgede 4. Zırhlı Tümen'e bağlı askerî noktalara saldırı düzenledi.⁶

• Fırat'ın Doğusu

Suriye Demokratik Güçleri (SDG) 2 Şubat'ta Rakka kentinde IŞİD'e karşı yürüttüğü güvenlik operasyonunun sona erdiğini ve bir hafta süren operasyonda 127 şüphelinin yakalandığını açıkladı. "Rakka Şehitlerini İntikamı" kod adıyla düzenlenen harekâta IŞİD'e karşı küresel koalisyon da havadan destek verdi. Yakalanan şüphelilerin arasında IŞİD'in sözde Rakka vilayetinin valisi Atallah Al-Methan'ın da olduğu açıklandı.⁷

YPG'ye yakın haber kaynaklarının iddiasına göre bir Rus askerî heyeti Kamışlı Havalimanı'nda SDG yetkilileriyle son gelişmeleri görüşmek üzere bir araya geldi. Rus heyetin SDG'den olası Türk askerî harekâtına karşı Münbiç ve Tel Rifat'ı tamamen rejime terk etmelerini talep ettiği ancak SDG'nin bu talebi reddettiği iddia edildi.⁸

Kimliği belirlenemeyen uçaklar tarafından Irak-Suriye arasında bulunan Kaim-Elbukemal sınır hattının Suriye yönüne intikal gerçekleştiren İran destekli milislere ait bir askerî konvoy hedef alındı. Saldırıda İran destekli milislerden 7 kişinin öldüğü rapor edilirken olay bölgesini teftişe gelen bir İranlı komutanın da aynı bölgeyi hedef alan bir SİHA saldırısında öldürüldüğü kaydedildi.⁹

• İdlib ve Harekât Bölgeleri

Halep'in doğu kırsalında Suriye Millî Ordusu (SMO) tarafından bir rejim noktasına yapılan baskın sonucunda içlerinden biri subay olmak üzere çok sayıda rejim askerinin öldürüldüğü kaydedildi. Rejim yanlısı kaynaklar da rejim subayı Yüzbaşı Emin Mahmud Şelhum'un Halep kırsalındaki ölümüne dair taziye mesajları yayımlayarak bu iddiayı teyit etti.¹⁰

İdlibde faaliyet gösteren muhalif Feth-ül Mübin operasyon odasına bağlı keskin nişancı unsurlarca gerçekleştirilen saldırıda muhalif hatlara sızmaya çalışan 3 rejim milisi öldürüldü.

5 <https://nedaa.post.com/النائلخلال-أسبوع-استهداف-20%حاجز-لقوات-20%الأسد-شرق-درعا/>

6 <https://almohrarmedia.net/-قتلى-وجرحى-في-صفوف-قوات-الأسد-جزء-6->

7 <https://www.rudaw.net/english/middleeast/syria/02022023>

8 <https://www.qasioun-news.com/ar/articles/260033/اجتماع-بين-وفد-روسي-وفد-من-قسد-في-القامشلي/>

9 <https://nedaa-post.com/غارات-جوية-تدمر-رتلا-إيرانياً-شرق-دير-الزور/>

10 <https://www.qasioun-news.com/ar/articles/260090/خسائر-للنظام-على-جبهة-تادف-شرقي-حلب/>

Bu hadiseyle eş zamanlı olarak yine Feth-ül Mübin tarafından yapılan açıklamaya göre İdlibi'nin güneyinde içlerinde subayların da bulunduğu 7 rejim milisi muhaliflerce gerçekleştirilen saldırıda öldürüldü.¹¹

Türk Ordusu, Rakka'nın kuzey kırsalındaki Ayn İsa beldesinde rejim güçleri ve Suriye Demokratik Güçleri'ne (SDG) ait askerî mevzilerin bulunduğu siloların çevresine roket atışı yaptı. Saldırılarda şu ana kadar herhangi bir can kaybı bildirilmedi.¹²

Afrin ilçe merkezinde, üzerinde bomba düzeneği bulunan park hâlindeki motosiklet, SMO'ya bağlı güvenlik güçlerince tespit edildi. Bomba imha uzmanlarının bölgeye intikal etmesinin ardından bomba düzeneği etkisiz hâle getirildi. Olay yerinde incelemelerde bulunan yerel güvenlik güçlerinin, eylemlerin, terör örgütü YPG/PKK tarafından düzenlendiği ihtimali üzerinde durduğu kaydedildi.¹³

İsrail-Filistin

İsrail Başbakanı Binyamin Netanyahu, ülkesinin Kiev'e askerî yardım yapmayı düşündüğünü ve çatışmada arabuluculuk yapmaya istekli olduğunu açıkladı. Bu açıklamaların ardından Rusya, 1 Şubat'ta İsrail'i Ukrayna'ya silah tedarik etmesi konusunda uyardı. Ayrıca Kremlin, Kiev'e daha fazla silah sağlama sözü verilmesiyle çatışmanın tırmanacağı konusunda da uyarıda bulundu.¹⁴

Sudanlı yetkililer, İsrail Dışişleri Bakanı Eli Cohen başkanlığındaki bir İsrail heyetinin 2 Şubat'ta Hartum'u ziyaret ederek Sudan'ın askerî lideri Abdulfettah el-Burhan ile Hartum'da bir araya geldiğini doğruladı.¹⁵

İsrail Başbakanı Binyamin Netanyahu, Paris'e yapacağı ziyaretinden önce İsrail'de, Afrika kıtasında çoğunluğu Müslüman bir ülke olan Çad büyükelçiliğinin açılışını yaptı. Netanyahu konuşmasında iki devlet arasındaki ilişkilere de övgüde bulundu.¹⁶

Filistin Yönetimi Lideri Mahmud Abbas, 30 Ocak'ta CIA direktörü William Burns ile yaptığı görüşmede, Cenin'deki kanlı IDF baskınının ardından İsrail ile güvenlik iş birliğinin tamamen dondurulduğunun açıklanmasına rağmen, güvenlik koordinasyonun bazı bölümlerinin yerinde kaldığını söyledi. Taraflar arasındaki görüşmelerin ayrıntılarını bilen bir yetkiliye göre Abbas, Burns'e İsrail ile hassas güvenlik bağlarının önemli bir bileşeni olan istihbarat paylaşımının devam ettiğini söyledi.¹⁷

11 <https://www.qasioun-news.com/ar/articles/260153/قتلى للنظام خلال محاولة تسلل في إدلب>

12 <https://www.syriahr.com/en/286987/>

13 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/suriyenin-afrin-ilcesinde-terror-saldirisi-ontendi/2805645>

14 <https://www.timesofisrael.com/moscow-warns-israel-that-supplying-ukraine-with-arms-will-escalate-conflict/>

15 <https://www.timesofisrael.com/israels-foreign-minister-in-sudan-for-normalization-talks/>

16 <https://www.jpost.com/israel-news/politics-and-diplomacy/article-730376>

17 <https://www.timesofisrael.com/abbas-assures-us-security-ties-with-israel-only-partially-cut-can-be-restored/>

Ürdün

Filistin resmî haber ajansı Wafa'da yer alan habere göre Filistin Devlet Başkanı Mahmud Abbas, işgal altındaki Batı Şeria'nın Ramallah kentinde Mısır İstihbarat Başkanı Abbas Kamil ve Ürdün İstihbarat Dairesi Başkanı Tümgeneral Ahmed Husni'yi kabul etti. Kamil ve Husni, Mısır Cumhurbaşkanı Abdulfettah Sisi ve Ürdün Kralı II. Abdullah'ın Filistin'e destek mesajlarını Abbas'a iletti.¹⁸

Ürdün hükûmeti, Avrupa Birliği ile 64 milyon euroya varan iki finansman anlaşması imzaladı. Ürdün Planlama Bakanlığından yapılan açıklamaya göre, ilk anlaşmanın Ürdün'de hukukun üstünlüğü ve yargı kurumlarının güçlendirilmesi amacıyla sağlanacak 39 milyon euroyu kapsadığı öğrenildi. 25 milyon avroluk ikinci finansman anlaşmasının ise Ürdün'de uygulamaya konan "Yeşil Büyüme" programı için ayrıldığı ve Ürdün'ün Gıda Güvenliği Stratejisi ve Eylem Planı'na katkı sağlayacağı kaydedildi.¹⁹

"Olive Grove" adı verilen Ürdün-İngiltere ortak tatbikatı 29 Ocak'ta başladı. Tatbikatın, Ürdün güvenlik güçlerinin yerleşim yerlerinde askerî operasyonlar ve iç güvenlik operasyonları yürütme kabiliyetini geliştirmeyi amaçladığı belirtildi.²⁰

Ürdün Kraliyet Divanından yapılan açıklamaya göre, Kral II. Abdullah 1 Şubat'ta ABD Kongresi'ndeki temaslarına devam etti. Senato Dış İlişkiler Komitesinin üyeleriyle bir araya gelen Abdullah, görüşmelerde Ürdün ve ABD arasındaki stratejik ortaklığın bölgede barışın desteklenmesindeki rolünün yanı sıra çeşitli alanlarda iş birliğinin geliştirilmesi ve karşılıklı çıkarları ilgilendiren konularda koordinasyon ve istişarenin sürdürülmesinin önemine dikkat çekti. Veliht Prens Hüseyin bin Abdullah'ın da katıldığı toplantılarda başta Filistin davası olmak üzere son bölgesel ve uluslararası gelişmeler ele alındı.²¹

Lübnan

Lübnan'da İlerici Sosyalist Parti, Genelkurmay Başkanı Joseph Avn'ın cumhurbaşkanlığına aday gösterilen isimlerin başında geldiğini açıkladı. Aynı şekilde şu ana kadar hiçbir adayın 65 milletvekilinin desteğini almadığı belirtilirken bu gelişmenin, parti ve parlamento bloku tarafından yapılan istişareler ve toplantıların bir sonucu olarak yaşandığı belirtildi.²²

Lübnan Merkez Bankasından bir kaynak, yaklaşık yüzde 90 oranında değer kaybeden yerel para birimi lira için şubat ayından itibaren yeni bir "resmî sabit döviz kuru" belirlendiğini açıkladı. Böylece dolar 1507 Lübnan lirası (lpb) yerine 15 bin lpb'den işlem görecek.²³

18 <https://turkish.aawsat.com/home/article/4129761/abbas-mısır-ve-ürdün-istihbarat-direktörleriyle-görüşükten-sonra-blinken-ile>

19 <https://www.jordantimes.com/news/local/jordan-eu-sign-two-financing-agreements-worth-64-million-euros>

20 <https://www.jordantimes.com/news/local/jordan-uk-military-drill-'olive-grove'-kicks>

21 <https://www.jordannews.jo/Section-109/News/King-meets-Senate-committees-on-second-day-at-US-Congress-26763>

22 <https://turkish.aawsat.com/home/article/4131756/lübnan-genelkurmay-başkanı-joseph-avn'ın-cumhurbaşkanı-adaylığı-gündemde>

23 <https://turkish.aawsat.com/home/article/4131611/lübnan-lirasının-yeni-sabit-dolar-kuru-belirlendi>

Lübnan Genelkurmay Başkanı General Joseph Avn ve Suudi Arabistan'ın Beyrut Büyükelçisi Velid el-Buhari bir görüşme gerçekleştirdi. Genelkurmay Başkanlığı sitesine göre, söz konusu görüşmede çeşitli konular ele alındı.²⁴

Lübnanlı liderlerle yakın temas hâlinde olan Katar yönetimi, ekonomik çöküşün ortasındaki ülkenin silahlı kuvvetlerine yardım etmek için on milyonlarca dolar fon sağladı. Katar, Ocak 2023 sonunda yatırımlarının meyvelerini almaya başladı. Katar'a ait bir enerji şirketi olan Qatar Energy, Lübnan kıyıları açıklarında Akdeniz'de gaz arayacak uluslararası konsorsiyumdaki bir Rus firmasının yerini aldı.²⁵

24 <https://turkish.aawsat.com/home/article/4135181/lübnan-genelkurmay-başkanı-ile-suudi-arabistan'ın%C2%A0beyrut-büyükelçisi-görüştü>

25 https://www.washingtonpost.com/world/qatar-boosts-influence-in-lebanon-amid-multiple-crises/2023/02/04/b32ed088-a46d-11ed-8b47-9863fda8e494_story.html

■ IRAK GÜNDEMİ

• Siyaset

Irak Başbakanlık Basın Ofisinden yapılan açıklamaya göre, Başbakan Muhammed Şiya es-Sudani 31 Ocak'ta Irak Bakanlar Kurulunun beşinci toplantısına başkanlık etti. Toplantıda, elektrik sektörünün geliştirilmesine yönelik devam eden çalışmalar ele alındı. Bu bağlamda bakanlar kurulu, Irak'taki enerji programı için Elektrik Bakanlığı ile Siemens Enerji AG arasında ikinci aşama olan iş birliği anlaşmasının imzalanmasını onayladı.²⁶ Ayrıca Bakanlar Kurulu, Irak'taki sivil havacılık sektörünün geliştirilmesi amacıyla Irak Sivil Havacılık Otoritesinin (Iraqi Civil Aviation Authority-ICAA) Uluslararası Hava Taşımacılığı Birliğinden (the International Air Transport Association- IATA) bir dizi uzmanla sözleşme yapmasını onayladı.²⁷

Irak Başbakanı Sudani, Irak Kürt Bölgesel Yönetimi (IKBY) Başbakan Yardımcısı Kubat Talabani ile görüştü. Başbakanlığın sosyal hesabından yapılan açıklamada, Sudani'nin Talabani ile başkent Bağdat'ta bir araya geldiği aktarıldı. Federal hükûmet ile IKBY hükûmeti arasındaki sorunların ele alındığının belirtildiği açıklamada, "Toplantıda istikrarı artıracak ve ülkenin kamu çıkarlarını sağlayacak şekilde birçok dosyada mutabakata varmak ve sorunları çözmek için federal hükûmet ile bölgesel hükûmet arasında koordinasyonun sürdürülmesine vurgu yapıldı" dendi.²⁸

Başbakan Sudani, Irak ve Suudi Arabistan ilişkilerinin çeşitli düzeylerde iş birliği çerçevelerine yansıtılmasının önemli olduğunu vurguladı. Sudani ve Irak Cumhurbaşkanı Abdülatif Reşid, Suudi Arabistan Dışişleri Bakanı Faysal bin Ferhan ve beraberindeki heyeti kabul etti. İki ülke arasındaki ikili ilişkiler, çeşitli alanlarda karşılıklı iş birliğinin pekiştirilmesi, bölgesel ve uluslararası konularda ortak koordinasyon konuları gibi hususların ele alındığı görüşmede, Irak-Suudi Arabistan Koordinasyon Konseyi ve ortak komitelerin etkinleştirilmesi konuları da değerlendirildi. Ferhan, iki ülke arasında ekonomik entegrasyonu sağlama ve halklarının çıkarlarını artıracak şekilde Irak ile çeşitli alanlarda iş birliği yapma arzusunun dile getirdi.²⁹

Birleşmiş Milletler (BM) Genel Sekreteri Irak Özel Temsilcisi Jeanine Hennis-Plasschaert, ülkenin yeni hükûmetini yolsuzlukla mücadeleye devam etmeye ve çok ihtiyaç duyulan ekonomik ve mali reformlarda hızla ilerlemeye davet etti. Plasschaert, BM Güvenlik Konseyine aralarında insan haklarının sağlanması, IKBY ile sorunların çözülmesi, kamu hizmetlerinin iyileştirilmesi, çevresel sorunların ele alınması ve Iraklıların kamplardan ve hapisanelerden geri döndürülmesinin devam etmesi gibi birçok başka alanda da hükûmetin ilgisine ihti-

26 https://twitter.com/IraqiPMO/status/1620459152291270657?cxt=HHwWgsDQle7Ag_0sAAAA

27 <https://ina.iq/eng/24565-the-council-of-ministers-holds-the-5th-regular-session-chaired-by-al-sudani.html>

28 <https://www.tebaajansi.com/irak/basbakan-sudani-ile-kubat-talabani-gorustu-h303981.html>

29 <https://ina.iq/turkmen/37462-babakan-sudani-irak-ve-suudi-arabistan-ilikilerinin-ceitli-duzeylerde-ibirlilicerevelerine-yanstlmas-onemlidir.html>

yaç duyulduğunu söyledi. Plasschaert, Sudani hükûmetinin ilk üç ayında yolsuzluk, yetersiz kamu hizmetleri ve işsizlikle mücadele konularında kararlılık gösterdiğini sözlerine ekledi.³⁰

Irak Dışişleri Bakanı Fuad Hüseyin ile Suudi Arabistan Dışişleri Bakanı Faysal bin Ferhan Bağdat'ta bir araya geldi. İkili, görüşme sonrası ortak basın toplantısı düzenledi.³¹ Bakan Hüseyin, iki ülke arasında güvenlik ve uyuşturucu kontrolü konularında iş birliği olduğunu belirtti. "Ticaret konusunda da Suudi Arabistan tarafıyla iş birliği var" diyen Hüseyin, ilişkilerini güçlendirmeye devam edeceklerini kaydetti. Yatırım konusuna da değindiklerini aktaran Hüseyin, "Suudi Arabistan Irak'ta yatırım yapmaya hazır" ifadesini kullandı. Hüseyin, Suudi Arabistan'ın Basra'daki Körfez Kupası'nda Irak'a verdiği destekten dolayı teşekkür etti.³²

Başbakan Sudani, Birleşik Arap Emirlikleri (BAE) Başkanı Muhammed bin Zayid en-Nehyan'dan BAE'yi ziyaret etmek için resmî davet içeren yazılı mesaj aldı. Başbakanlık Basın Ofisinden yapılan açıklamaya göre, Başbakan Sudani, BAE Adalet Bakanı Abdullah bin Sultan bin Avvad el-Nuaymi'yi kabul etti. Görüşme sırasında Nuaymi, Başbakan Sudani'ye iki ülke arasındaki ikili ilişkilerin güçlendirilmesini görüşmek üzere BAE Başkanı Muhammed bin Zayid en-Nehyan'dan BAE'yi ziyaret etmesi için resmi bir davet içeren yazılı bir mesaj iletti.³³

Başbakan Sudani ülkede yaşanan son siyasi ve ekonomik gelişmeleri görüşmek üzere Cumhurbaşkanı Abdullatif Cemal Reşid, Parlamento Başkanı Muhammed el-Halbusi ve Yüksek Yargı Konseyi Başkanı Faik Zeydan ile bir toplantı düzenledi. Toplantı sırasında, ulusal düzeyde önemli sosyal, ekonomik ve siyasi koşullar ele alındı. Ayrıca hükûmet programının uygulanmasındaki ilerlemenin ve vatandaşların hizmet konusundaki isteklerinin karşılanması görüşüldü.³⁴

• Güvenlik

Haşdi Şaabi Komutanı Muhammed el-Temimi yaptığı açıklamada, Irak Ordusunun Diyala'daki "sıcak bölgede" yer alan düzinelerce köyün çevresinde güvenlik kordonu oluşturduğunu açıkladı. Temimi söz konusu koridorun, Diyala Nehri kıyısına yol inşa etmeyi, güvenlik kontrol noktaları yerleştirmeyi ve meyve bahçeleri ile tarım arazilerindeki terör örgütü IŞİD sığınaklarını imha etmeyi amaçladığını aktardı.³⁵

Savunma Bakanlığına bağlı Askerî İstihbarat Müdürlüğünden yapılan açıklamaya göre, Askerî İstihbarat Teşkilatına bağlı güçler tarafından Bağdat, Kerkük, Samarra, Anbar ve Ninova vilayetlerinde terörist tutuklamak için bir dizi operasyon düzenlendiği aktarıldı. Operasyonlar sırasında yedi teröristin tutuklandığı açıklandı.³⁶

30 <https://apnews.com/article/politics-iraq-government-united-states-nations-42707e0870de920cc1bc787359932d4c>

31 https://twitter.com/Iraqimofa/status/1621167611416387585?cxt=HHwWgoC9_c3Wxf8sAAAA

32 <https://ina.iq/turkmen/37456-dileri-bakan-huseyin-suudi-arabistanl-mevkida-ile-bir-araya-geldi.html>

33 https://twitter.com/IraqiPMO/status/1621895039021375488?cxt=HHwWglCz_bu8klItAAAA

34 <https://ina.iq/turkmen/37490-siyasi-ve-ekonomik-durumu-gorumek-uzere-dort-bakanlk-topland.html>

35 <https://www.shafaq.com/en/Iraq-News/Iraq-s-military-cordones-dozens-of-villages-in-Diyala>

36 <https://ina.iq/turkmen/37454-askeri-stihbarat-7-terorist-tutukland.html>

Kerkük Polis Müdürü Kava Garib, yaptığı açıklamada, Irak İçişleri Bakanlığının son talimatı gereği Kerkük'teki sivillerin ve aşiret güçlerinin elindeki tüm silahların toplatılacağını belirtti. Vilayet merkezinin yanında ilçe, köy ve nahiyelerde önümüzdeki günlerde polis güçleri tarafından arama yapılacağını aktaran Garib, "Yanında ya da evinde silah bulunduran vatandaşlar en kısa zamanda polis merkezlerine müracaat ederek silah taşıma ruhsatı ya da evinde bulundurma izni çıkarmalı" şeklinde konuştu. Artık hiçbir yerde kaçak silah olmayacağını anlatan Kerkük Polis Müdürlüğü Basın Sorumlusu Amir Nuri de hükûmetin tüm ruhsatsız silahlara el koyacağı bilgisini verdi.³⁷

• Ekonomi

Irak'tan yurt dışına kaçırılan 2,5 milyar doların 80 milyon dolarlık kısmının daha devlet hazinesine iade edildiği bildirildi. Başbakanlığın Twitter hesabından yapılan paylaşımda, "Yetkili makamlar, çalınan fonların 80 milyondan fazlasını geri almayı başardı" ifadesine yer verildi. Paylaşımda, "Bu, hükûmetin programına uygun olarak hükûmetin yurt dışına kaçırılan Irak fonlarını geri almaya yönelik süregelen çabalarıyla gerçekleşti" dendi.³⁸

Başbakan Sudani, resmî televizyon kanalında ülke gündemine ilişkin açıklamalarda bulundu. Döviz kurundaki artış ve hayat pahalılığına değinen Irak Başbakanı, "Yaşanan devalüasyon hükûmet, parlamento veya Merkez Bankası kararları sebebiyle gerçekleşmedi. Döviz kurunun artışı, Merkez Bankası ile ABD Federal Bankası arasında "dünya bankacılık sistemine entegre edilmemiz için" iki yıl önce yapılan anlaşma sonucudur. Döviz kurunun düzeltilip eski hâline dönmesi için tüm yolları deneyeceğiz. Döviz kurunu eski hâline döndüreceğiz" dedi. Ülke dışına döviz kaçırıldığını söyleyen Sudani, bu durumun döviz kurundaki dalgalanmada payı olduğunu dile getirdi. Diğer yandan Irak Başbakanı, bir soru üzerine, kendisinin Washington ziyareti için henüz bir takvim belirlenmediğini ancak 7 Şubat'ta Dışişleri Bakanı Fuad Hüseyin başkanlığında, Merkez Bankası başkanının da bulunacağı üst düzey bir heyetin ABD'ye gideceğini söyledi.³⁹

Irak Petrol Bakanlığında yapılan açıklamaya göre, Irak 2023'ün ilk ayında petrol satışlarından yedi milyar doların üzerinde gelir elde etti. Ülke, ocak ayında günde ortalama 3,2 milyon varilden fazla ham petrol ihraç etti. Ham petrol varil başına ortalama 75,9 dolar değerinden satıldı. Bu da yaklaşık 101 milyon dolara karşılık geldi. Irak, 2022'de petrol satışlarından 115 milyar doların üzerinde gelir elde etti. 2021'de ise bu rakam 75,6 milyar dolardı.⁴⁰

• Sağlık ve Sosyal Hayat

37 <https://www.rudaw.net/turkish/middleeast/iraq/31012023>

38 <https://www.tebaajansi.com/irak/calinan-fonlarin-80-milyon-dolardan-fazlasi-geri-alindi-h304049.html>

39 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/irak-basbakani-sudani-doviz-kurunun-dusurulmesi-icin-tum-yollari-deneyeceklerini-acikladi/2803081>

40 <https://www.rudaw.net/turkish/business/01022023>

Avrupa Birliği'nde (AB) Ortadoğu'daki insani yardım operasyonlarından sorumlu heyetle bir araya gelen Irak Çalışma ve Sosyal İşler Bakanı Ahmed Asadi, mülteci dosyasına ilişkin açıklamada bulundu. Önümüzdeki altı ay içerisinde mültecilerin tamamının kendi bölgelerine döneceğini ve bu dosyanın kapanacağını belirten Asadi, bölgelerde güvenlik sorunları, terör örgütü IŞİD ile savaştan geriye kalan yıkıntı, ekonomik ve sosyal sorunlar gibi birtakım sorunların mültecilerin evlerine dönüşünün önündeki engeller olduğunu kaydetti. Irak Göç ve Göçmenler Bakanlığından daha önce yapılan açıklamada, Irak'taki tüm mülteci kamplarının kapatılacağı duyurulmuştu.⁴¹

Irak Meteoroloji ve Sismik İzleme Genel Kurumu, İran sınırı yakınında 4,6 büyüklüğünde bir deprem meydana geldiğini duyurdu. Ajansın açıklamasına göre deprem, Diyala vilayetinin Hanekin ilçesinin 14 km kuzeydoğusunda Irak-İran sınırı yakınlarında meydana geldi.⁴²

41 <https://www.tebaajansi.com/irak/irak-ta-multeci-dosyasinin-kapatilmasi-planlaniyor-h303982.html>

42 <https://www.rudaw.net/turkish/middleeast/iraq/040220231>

dımcısı Kubat Talabani, “Tek seçeneğimiz Bağdat ile kapsamlı ve uzun vadeli bir anlaşma” dedi. Görüşmede Erbil-Bağdat sorunlarının yanı sıra Havkar Caf’ın öldürülmesi dosyasının ele alındığı belirtildi.⁵⁰

Yekgirtu Genel Sekreteri Selahaddin Bahaddin, Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanı Süleyman Soylu ile bir araya geldi. Yekgirtu Genel Sekreterliğinden yapılan açıklamada, Mardin’de yaşanan olayın ele alındığı bildirildi.⁵¹ Görüşmede Bahaddin’in, olayın soruşturulması ve faillerin bulunup tutuklanması konusundaki ilgisinden dolayı Bakan Soylu’ya teşekkür ettiği kaydedildi. Soylu’nun da hayatını kaybedenler için başsağlığı dilediği ve olayla ilgili soruşturmayı takip ettiklerini vurguladığı belirtildi.⁵²

• Güvenlik

IKBY Terör ile Mücadele Birimi tarafından yapılan açıklamaya göre, Süleymaniye’ye bağlı Kalar ilçesinde bir teröristin yakalandığını duyuruldu. Açıklamada, “Irak Terör ile Mücadele Birimi yardımıyla Selahaddin Mahkemesi tarafından aranan terörist yakalandı” dendi.⁵³

Süleymaniye Asayiş ve İstihbarat Genel Müdürlüğü, aranan 6 teröristin yakalandığını duyuruldu. Yapılan açıklamada tutuklanan teröristler ile ilgili daha önce Bağdat, Diyala ve Selahaddin mahkemeleri tarafından yakalanma kararı çıkarıldığı belirtildi.⁵⁴

• Ekonomi

IKBY’de 2020-2023 yılları arasında gıda, döviz, yakıt, gümüş ve günlük malzemelerin fiyatında yüzde 50 artış yaşandığını açıklandı. Drawmedia sitesinde yayımlanan analiz raporunda, 2020 yılında 1 litre benzinin fiyatı 700 dinarken bu fiyatın 2023’te 1200 dinara yükseldiği ve böylece yakıt fiyatında yüzde 71 fiyat artışın gözlemlendiği kaydedildi.⁵⁵

IKBY Medya ve Bilgi Dairesi tarafından yapılan açıklamada, IKBY ve Irak bazında en büyük balıkçılık projesinin yüzde 65’inin tamamlandığı ve ilgili projenin Duhok’ta 229 dönüm arazi üzerinde yapıldığı duyuruldu. Proje ürünlerinin iç ihtiyaçları karşıladıktan sonra yurt dışına ihraç edileceğinin belirtildiği açıklamada, ilk aşamada 21 milyon küçük balık ile 1200 ton balık etinin üretileceği aktarıldı.⁵⁶ Proje Genel Müdürü Şukri Ömer, 10 milyon dolar ile gerçekleştirilen projenin 500 kişilik istihdam fırsatı sağlayacağını açıkladı.⁵⁷

50 <https://esta.krd/226331/>

51 <https://www.speda.net/index.php/ku/news/kurdistan/81838>

52 <https://www.sharpress.net/all-detail.aspx?Jimare=213385>

53 <https://esta.krd/225734/>

54 <https://xendan.org/detailnews.aspx?jimare=161149&babet=1&relat=1024>

55 https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=12014

56 <https://www.kdp.info/a/d.aspx?s=040000&l=13&a=136056>

57 <https://esta.krd/225715/>

IKBY Başbakanı Mali Danışmanı Rebaz Hemlan, Irak Federal Yüksek Mahkemesinin (IFYM) kararına aykırı olmaması için Devleti Yönetme Koalisyonu liderlerinin talimatı ile borç adı altında merkezi hükûmetten IKBY'ye para gönderileceğini belirtti.⁵⁸

• Sağlık ve Sosyal Hayat

IKBY Tarihî Eserler Müdürlüğü, 2022 yılında arkeolojik alanların geliştirilmesi ve yenilenmesi için üniversiteler ve yabancı kuruluşlarla 47 sözleşme imzaladığını belirtti. Hükûmetten yapılan açıklamaya göre, restorasyon çalışmaları kapsamında 33 yeni sözleşme imzalanırken 14 sözleşme ise yenilendi. Bu projelerin IKBY'nin tüm vilayetlerinde kazı, arazi etüdü, yenileme ve kültürel miras alanlarının korunmasına odaklandığı aktarıldı. Tarihî Eserler Genel Müdürlüğü tarafından yayımlanan son verilere göre, 2022'deki kazı, arazi etüdü, yenileme ve kültürel miras alanlarını koruma projelerinin toplam sayısı 114 olup, bunların 95'i üniversiteler ve yabancı uzmanlar tarafından çoğunlukla Erbil ve Süleymaniye'deki kazı alanlarında gerçekleştirildi.⁵⁹

58 <https://www.kurdistan24.net/ckb/story/230832> - لایه 8C% E2%80%8C% E2%80%8C% E2%80%8C% ملان: - لایه 8C% E2%80%8C% E2%80%8C% یاز - حه - کان دهر چهیمکیان - یۆ - نار دنی - پار - ههیمی - کوردستان - دۆز یوتنه %E2%80%8C% شنیه

59 "بۆ-نۆژ منکردنه دی-شوینیه ار مکانی- کوردستان- 47-گر نیهست-وژوو کراون" - <https://www.kurdistan24.net/ckb/story/230783>

■ KÖRFEZ GÜNDEMİ

• Güvenlik

BAE İçişleri Bakanı Seyf bin Zayid Al Nahyan BAE'nin "2023-2026 İç Güvenlik" isimli stratejisini duyurdu. Bakan Seyf bin Zayid, BAE televizyonunda yayımlanan programa konuk olduğu sırada küresel anlamda artan güvensizlik sorunu karşısında BAE'nin istikrarlı yürüyüşünü sürdürmek istediğini açıkladı. Bu doğrultuda devlet tarafından geliştirilen mekanizmalar aracılığıyla İçişleri Bakanlığının ülke içerisindeki güvenliği artırmak amacıyla üstün teknolojiye sahip araçlar ve aletler ile yeni stratejisini öne sürdüğünü açıkladı.

Sunulan "2023-2026 İç Güvenlik" stratejisi ile BAE, daha fazla yatırımcıyı cezbetmek istemektedir. Bakan Seyf, yeni strateji ile BAE'nin dünyanın en güvenli ülkesi olmak istediğini belirtti. 2022 yılı içerisinde Global Terrorism Index ve benzeri güvenlik alanıyla ilgili çalışmada bulunan kuruluşlar tarafından yapılan çalışmalarda BAE'nin güvenli ülkeler listesinde ilk 10'a girmeyi başardığı bilinmektedir.

• Ekonomi

Uzmanlar tarafından yapılan analizlerde Rusya-Ukrayna savaşı sebebiyle dünya ülkelerindeki yüksek enflasyon oranları karşısında Körfez ülkelerinin istikrarlarını koruyabildikleri yazıldı. Avrupalı ülkelere görülen yüksek enflasyon karşısında Körfez'deki enflasyon oranlarının ortalama %3,9 oranında seyrettiği/kaldığı vurgulandı. Bu oranın Körfez ülkeleri için "iyi" bir sonuç yarattığı söylendi.

• Siyaset

Körfez'in siyaset gündemiyle ilgili değerlendirilen en önemli gelişmelerden bir tanesi, BAE Devlet Başkanı Muhammed bin Zayid'in, Belarus Devlet Başkanı Alexander Lukashenko'yu Abu Dabi'de ağırlamasıyla ilgili oldu. Şatı (Plaj) Sarayı'nda gerçekleştirilen resmî görüşmede iki ülke arasındaki ilişkilerin değerlendirildiği bilgisi aktarıldı. Görüşmeye her iki ülkeden de önemli isimlerin katıldığı öğrenildi. Toplantıda BAE tarafından BAE Ulusal Güvenlik Danışmanı Tahnun bin Zayid ve Yüksek Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreteri Ali bin Hammad eş-Şamisi'nin katıldığı aktarıldı. Devam eden Rusya-Ukrayna savaşı sırasında Lukashenko'nun Muhammed bin Zayid ile görüşmesinin önemli gelişme olarak değerlendirildiği belirtildi.

Bununla birlikte BAE Devlet Başkanı Muhammed bin Zayid'in gerçekleştirdiği bir diğer önemli görüşme de Hindistan Başbakanı Narendra Modi ile oldu. 4 Şubat tarihinde gerçekleştirilen telefon görüşmesinde güncel meselelerin değerlendirildiği aktarıldı.

Körfez ile ilgili gündeme yansıyan bir diğer önemli gelişme ise Fransa Dışişleri Bakanı Catherine Colonna'nın Suudi Arabistan Enerji Bakanı Abdülaziz bin Selman ile Riyad'da bir ara-

ya gelmesiyle ilgili oldu. Gerçekleştirilen görüşme sonrasında iki ülke arasında enerji konusunda yeni kapsamlı anlaşmanın imzalandığı aktarıldı. İmzalanan anlaşma çerçevesinde iki ülke arasında elektrik, yenilenebilir enerji, enerji verimliliği, enerji depolama, akıllı şebekeler, petrol-gaz ve türevleri, rafinaj, petrokimya, dağıtım ve pazarlama sektöründe önemli adımlara varıldığı bildirildi.

HAFTALIK RUSYA BASIN ANALİZİ

(30 OCAK - 5 ŞUBAT 2023)

• Rusya Sahel’de Ne Yapacak?

Siyaset bilimci Evgeny Trifonov, Rusya Dış İşleri Bakanı Sergey Lavrov’un Afrika ülkeleri gezisi kapsamında Burkina Faso’ya yaptığı ziyareti “Vedmosti.RU” haber sitesine değerlendirdi. [“Rusya Sahel’de Ne Yapacak?”](#) başlıklı yazıda, Sergey Lavrov’un söz konusu ziyareti, “geçtiğimiz hafta Afrika’da Rusya ile ilgili önemli olaylar yaşandı” olarak ifade edildi. Uzmana göre, bazı Afrika ülkelerinde bulunan Lavrov, bu ülkelere “Batı’nın Kara Kıta’nın sömürgeci bağımlılığını yeniden tesis etme isteği” konusunda uyarıda bulundu. Uzman, Burkina Faso hükûmetiyle Paris arasındaki ihtilafın son noktaya yaklaştığını belirtti: “Öyle ki Vagadugu askerî hükûmeti Fransız askerlerin ülkeyi terk etmesini istedi.”

Analiste göre Burkina Faso hükûmeti, Orta Afrika Cumhuriyeti ve Mali’de çalışan Wagner Grubu’na güvendiği için Rusya’yı memnuniyetle karşıladı: “Bu Rus destekli askeri grup Vagadugu hükûmetine cihatçı isyancılarla başa çıkma konusunda yardımcı olmalıdır. Asıl soru ise Rusya’nın Sahel’in üç ülkesiyle iş birliğinin ölçüsü ve etkileriyle ilgili olacaktır. Moskova’da, Afrika’ya yapılan Sovyet yardımları Afrika’nın kendisinden çok daha fazla hatırlanır.” Rusya karşıtı yaptırımlar bağlamında, Moskova ile Afrika arasında geniş çaplı iş birliğinin son derece zor olduğuna değinen analist, bu durumun özellikle Sahel’deki üç ülke için geçerli olduğuna dikkat çekti: “Söz konusu ülkelerin denize erişimleri ve gelişmiş altyapıları yoktur. Wagner’in kısa süre ABD tarafından ‘ulusötesi bir suç örgütü’ olarak tanımlanması, grubun Afrika’da faaliyet göstermesini çok daha zorlaştırdı. Ayrıca, Kara Kıta’nın limanları, havaalanları ve diğer altyapıları Batılı -kısmen Çinli- şirketler tarafından kontrol ediliyor. Söz konusu ülkeleri atlayarak ekonomik ve askerî faaliyetler yürütmek şimdilik pek mümkün gözüküyor.” Trifonov, “Rusya’nın Afrika’ya dönüşü” için uygun zaman olmadığı görüşünü savundu: “Politik olarak, bu yönde çalışmak Rusya’nın lehine rol oynayabilir. Afrika ülkelerinin çoğu Rusya karşıtı yaptırımlara karşı geliyor. Lavrov’un kıtaya yaptığı gezi de bu durumu doğruluyor. Ancak tüm bunlara bakmaksızın Rusya’nın Afrika ülkeleriyle ekonomik ve askerî iş birliğinde ciddi bir genişleme beklemenin zamanı değildir.”

• İsrail, İran’ın Askerî Tesislerine Saldırdı

“Lenta.ru” haber sitesinde yayımlanan [“İsrail, İran’ın Askerî Tesislerine Saldırdı”](#) başlıklı değerlendirme yazısında İran Savunma Bakanlığının İsfahan’daki tesislerinden birine yaptığı saldırının Ortadoğu bölgesine olası etkileri değerlendirildi. Yazıya göre, Tahran resmî olarak saldırılardan ve askerî operasyonun konuşlandırılmasından İsrail’i sorumlu tutsa da Tel Aviv bu açıklamaları yanıtsız bıraktı. Ayrıca yazıda bazı Telegram kanallarına dayanılarak İran’da-

ki fabrikaların yer altı altyapılarının patladığı ve bu patlamanın İranın Batı Azerbaycan eyaletinde şiddetli bir depreme neden olduğu iddia edilen görüşler de yayımlandı. Yazıya göre, Lomonosov Moskova Devlet Üniversitesi Asya ve Afrika Ülkeleri Enstitüsünden İran Filolojisi Bölümü Kıdemli Öğretim Üyesi Maksim Delinad patlama ile deprem arasında hiçbir bağlantı olmadığını ifade etti. Dünya Ekonomisi ve Uluslararası İlişkiler Enstitüsünden (IMEMO) Ortadoğu Çalışmaları Merkezi laboratuvarında araştırmacı olan Anastasiya Bogaçev de bu konuda aynı argümanları ileri sürdü. Yazıda görüşlerine başvuru Lomonosov Moskova Devlet Üniversitesi Asya ve Afrika Ülkeleri Enstitüsünden Doçent Elena Dunaeva, söz konusu saldırıyla ilgili İsrail makamlarının «emri» versiyonunu savundu: “İsrail, özellikle Irak Kürdistanı sınırındaki Kirmanşah bölgesinde ayrılıkçı gruplar olduğu için Kürt topraklarını fırlatma için kullanabilir.” Uzman, çatışmanın daha fazla tırmanabileceği ve sıcak bir aşamaya geçebileceği olasılığının çok düşük olduğunu öngörse de Tahran’ın bu olayları cevapsız bırakmayacağı ihtimalini göz ardı etmedi: “İsrail, İran’ın köklü ve amansız bir düşmanıdır ve Yahudi devletine karşı mücadeleye, Ayetullah Humeyni rejiminin ideolojisinin temelidir. Şimdi İran rejimi zor zamanlardan geçiyor; İranlılar, ölüm cezasına ve polis vahşetine rağmen hükûmetin devrilmesini ve devletin yeniden örgütlenmesini talep etmeye devam ediyor. Resmî Tahran zaten temel değerlerini her ne pahasına olursa olsun koruma kararlılığını göstermiş durumdadır; iç politikada taviz vermiyor ve dış politikada teslim olma ihtimali düşük.”

• Ukrayna İran’ı Kızdırdı

İran’ın İsfahan şehrinde bulunan askerî tesislere düzenlenen saldırının ardından Tahran ve Tel Aviv arasındaki çatışmanın yeniden tırmanmasının yanı sıra olaya Ukrayna’nın da müdahil olma ihtimali “Vzglyad” gazetesinde de geniş yer buldu. Gazetenin 31 Ocak sayısında yayımlanan [“Ukrayna İran’ı Kızdırdı”](#) başlıklı uzman görüşlerine dayanan yazıya göre Zelenskiy’nin danışmanı Mihail Podolyak’ın yaptığı açıklamada İsfahan’daki Savunma Bakanlığına bağlı bir tesise yapılan saldırıya Ukrayna’nın da müdahil olduğunu ima eden ifadeleri Tahran’da Kiev’in olaya karıştığının dolaylı bir teyidi olarak algılandı. Yazıda görüşlerine başvuru Strateji ve Teknoloji Analiz Merkezinde kıdemli araştırmacı Yuri Lyamin’e göre, İranın tepkisi büyük ölçüde İsfahan olayıyla ilgili soruşturmanın sonuçlarına bağlıdır: “Ancak Ukraynalı yetkililerin bazı temsilcileri şimdiden o kadar sert açıklamalar yapmayı başardılar ki Tahran’ın bu açıklamaları unutmaması pek mümkün değildir. İran mevcut durumdan son derece rahatsız. Prensip olarak, şu anda diplomatik hamlenin olması muhtemeldir. Büyük ihtimalle ortaya çıkan durum Kiev ile Tahran arasındaki ikili ilişkilerin seviyesini düşürmekle kalmayıp, hatta aralarındaki diyalogun tamamen kopmasına yol açabilir.” Analist İran’ın Rusya ile bağlarını yoğunlaştırabileceğini ancak bu etkileşimi Ukrayna’yı kızdırmak adına açığa çıkaramayacağı görüşünü savundu. Uzman, soruşturma sonuçlarının Kiev’in İsfahan’daki olaylara gerçek katılımını ortaya çıkaracağı hâlde askerî müdahale olasılığını göz ardı etmedi: “Çıkarlarını savunmaya alışkın olan İran, çok kararlı bir aktör olduğu için tüm askerî gücünü tek başına göstermesi kendisi için büyük önem arz ediyor. Bu nedenle Tahran’ın, örneğin Hazar

Denizi'ne erişimi koordine etmek ve oradan fırlatmak gibi konularda yardım için Rusya'ya başvurmayacağı muhtemeldir." Lyamin, İran'ın balistik füze kullanımında zengin deneyime sahip olduğunu ifadelerine ekledi. Tartışmanın diğer katılımcısı olan Rusya Bilimler Akademisi Doğu Araştırmaları Enstitüsü çalışanı Vladimir Sajin ise İran hedeflerine saldırıların Ukrayna ile hiçbir ilgisi olmadığını savundu: "Saldırının ana hedefi olan fabrika, ürettiği insansız hava araçlarını Rusya'ya devretmesi bağlamında suçlamalarla yüz yüze kaldı. Bu durumu göz önünde bulunduran İran, Podolyak'ın acele ile yaptığı açıklamanı bu kadar ciddiye almamalıydı." Bununla birlikte, analist, Ukrayna'nın İsfahan'daki olayda parmağı olduğu kanıtlanırsa, İran'ın Ukrayna Silahlı Kuvvetleri tarafından kontrol edilen bölgeye saldırmak için manevi hak sahibi olacağını göz ardı etmedi: "Ancak Tahran'ın bu hakkını kullanıp kullanmayacağı, Rusya'nın konumu da dâhil olmak üzere bir dizi faktöre bağlıdır."

• Irak'ta Savaş: 20 Yıl Sonra

Rusya Uluslararası İlişkiler Konseyi (RUIK) sayfasında "[Irak'ta Savaş: 20 Yıl Sonra](#)" başlıklı değerlendirme yazısı yayımlandı. Makalenin yazarı RUIK Baş Direktörü Andrey Kortunov, Irak'taki savaşın etkisi ve dersleri üzerine görüşlerini alt başlıklarla ayrıntılı ele aldı. Yazıda Mart 2003'te ABD ve müttefiklerinin Irak'a müdahalesinin 20. yıl dönümü yaklaştığına dikkat çeken uzman, "Fazla abartmadan, söz konusu müdahalenin 21. yüzyılın başında adil ve demokratik bir dünya düzeni yaratma umutlarını tamamen yok eden unsur olduğu söylenebilir" ifadelerini kullandı: "Irak'taki savaşın, ABD'nin 'tek kutuplu bir dünya' düzeni kurmayı amaçlayan önceki tüm eylemlerinin ötesine geçen, eşi görülmemiş bir kriz olduğu kanıtlandı." Uzmana göre, bugün ABD'de ve bir bütün olarak Batı'da, Mart 2003 olaylarını hatırlamaktan hoşlanmıyorlar: "Biden, yirmi yıl önceki Cumhuriyetçi başkanın savaşçı tutumunu destekleyen birkaç Demokrat senatörden biri olmasına rağmen, bugün müdahale başlatma kararından olabildiğince uzaklaşmaya çalışıyor. Fransa ve Almanya'nın yeni liderleri de çatışmaya geri dönme konusunda çok az istekli." Analist, bununla birlikte Irak savaşından çıkarılacak ana dersin hâlâ geçerliliğini koruduğunu savundu: "Bir çatışmaya dâhil olmak nispeten kolay olabilirken, onurlu bir şekilde çekilmek genellikle çok zordur. Bu basit ders, Afganistan ve Suriye'de, Libya ve Yemen'de, Kosova ve Myanmar'da çeşitli biçimlerde defalarca doğrulandı. Pek çok modern çatışma yıllarca hatta on yıllarca sürüyor ve bir zamanlar çok yakın görünen nihai zafer, zamanla bir tür belirsiz ufuk çizgisine dönüşüyor ve yaklaştıkça geri çekilir."